

PREDLOG

IZVJEŠTAJ

o

posjeti Delegacije Vlade Crne Gore koju je predvodio dr Srđan Pavićević, potpredsjednik Vlade za rad, obrazovanje, zdravstvo i socijalnu politiku, Republici Italiji

25. – 27. mart 2024. godine

Rim – Firenca – Vićenca – Milano, Republika Italija

april 2024. godine

I. UVOD

Delegacija Vlade Crne Gore koju je predvodio dr Srđan Pavićević, potpredsjednik Vlade i predsjednik Komisije za unapređenje modaliteta jačanja međusobnih odnosa Crne Gore za rad, obrazovanje, zdravstvo i socijalu, zajedno sa dr Vojislavom Šimunom, ministrom zdravlja i saradnicima posjetio je Republiku Italiju u periodu od 25. marta do 27. marta 2024. godine. Plan ove posjete podrazumijevao je sastanke sa visokim zvaničnicima Republike Italije i obilazak najznačajnijih medicinskih centara širom Italije, sa ciljem jačanja modaliteta saradnje i izgradnje strateškog partnerstva između Crne Gore i Republike Italije u oblasti zdravstva.

Polazeći od toga da je Crna Gora inspirisana tradicionalno prijateljskim, istorijskim i savremenim vezama koje postoje između Crne Gore i Republike Italije, kao i izuzetno dobrim postojećim odnosima između dvije zemlje, a imajuću u vidu aspiraciju Crne Gore da postane punopravna članica Evropske unije, Komisija za unapređenje modaliteta jačanja međusobnih odnosa Crne Gore i Republike Italije u oblasti rada, obrazovanja, zdravstva i socijalne politike ima za cilj razvijanje i jačanje svih vidova saradnje sa Republikom Italijom u navedenim oblastima i šire, koja će unaprijediti kvalitet života svakog pojedinca i cijele populacije i stvoriti uslove za sveukupan društveni razvoj.

Na prvoj sjednici predmetne Komisije, održanoj 12. februara 2024. godine, nakon internih konsultacija i predloga aktuelnih tema od strane resornih ministarstava, u cilju stvaranja održivih temelja saradnje kao i sagledavanja i razmjene iskustava i unapređenja odnosa dvije države u oblasti zdravstva, odlučeno je da se organizuje prva zvanična posjeta Delegacije Crne Gore Republici Italiji koja će biti posvećena unapređenju stanja u oblasti zdravstva.

Sastav Delegacije Vlade Crne Gore:

U Delegaciji Vlade Crne Gore, koju je predvodio potpredsjednik Vlade za rad, obrazovanje, zdravstvo i socijalu dr Srđan Pavićević bili su:

- ✓ dr Vojislav Šimun, ministar zdravlja
- ✓ dr Milena Cojić, državna sekretarka u Ministarstvu zdravlja
- ✓ mr Renata Milutinović, savjetnica potpredsjednika Vlade za rad, obrazovanje, zdravstvo i socijalu
- ✓ mr Nina Vukotić, savjetnica u Kabinetu Predsjednika Vlade
- ✓ Jelena Burzan, otpravnica poslova u Ambasadi Crne Gore u Rimu

II. AKTIVNOSTI

Delegacija Vlade Crne Gore, na čelu sa potpredsjednikom Vlade dr Srđanom Pavićevićem, predsjednikom vladine Komisije za unapređenje modaliteta jačanja međusobnih odnosa Crne Gore i Republike Italije i ministrom zdravlja dr Vojislavom Šimunom, prvog dana posjete, 25. marta 2024. godine imala je sastanak sa ministrom zdravlja Republike Italije, g-dinom Oracijom Skilacijem (Orzio Schillaci) u Rimu.

Na sastanku sa ministrom zdravlja Skilaćijem razmatrane su mogućnosti za unaprijeđenje i poboljšanje crnogorskog zdravstvenog sistema kroz uspostavljanje saradnje sa najreferentnijim zdravstvenim ustanovama u Italiji kao i moguća podrška Italije u realizaciji ključnih projekata u oblasti zdravstva. Uz punu podršku za upodobljavanje zdravstvenog sistema Crne Gore EU standardima, tokom razgovora iskazana je velika spremnost italijanske strane da uzme u obzir sve predloge crnogorskih kolega u pogledu dalje uspostavljanja konkretne saradnje. Na sastanku se diskutovalo o brojnim mogućnostima podrške poput podrške u realizaciji aktivnosti EU4Health programa, saradnje u oblastima digitalizacije, telemedicine, transplantacije bubrega, podrške u oblasti onkologije i obuke u rukovanju PET skenerom (čije instaliranje se očekuje krajem 2025. godine), razmjene studenata medicine i mogućeg partnerstva u pogledu jačanja perspektive Instituta za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju "Dr Simo Milošević" A.D. Igalo.

Na kraju, pozdravljajući opredjeljenje Vlade i resornog ministarstva da zdravlje bude u vrhu prioriteta političke i razvojne agende, ministar Skilaći pružio je punu podršku naporima Vlade Crne Gore u sprovođenju reformi sa ciljem jačanja zdravstvenog sistema u Crnoj Gori, sa posebnim fokusom na obezbjeđivanje dostupnosti kvalitetnih zdravstvenih usluga crnogorskim građanima.

Poslije toga, uslijedio je **sastanak sa g-dinom Alessandro Giannantijel (Alessandro Giannanti), počasnim konzulom Crne Gore u Republici Italiji**. Sastanak je bio prilika da potpredsjednik Vlade dr Pavićević i počasni konzul porazgovaraju o dobrim odnosima Crne Gore i Republike Italije, kao i mogućnostima za dalje unaprijeđenje saradnje u svim oblastima od uzajamnog interesa, te većoj afirmaciji naše zemlje na kulturnom i ekonomskom planu. U tom smislu, počasni konzuli i potpredsjednik Pavićević razmatrali su mogućnosti za jačanje ekonomske saradnje kroz investiciona ulaganja i promociju turističkih potencijala Crne Gore.

U nastavku radnog dijela tokom prvog dana, **dr Pavićević, potpredsjednik Vlade u pratnji počasnog konzula, sastao se sa g-dinom Robertom Naldijem, izvršnim direktorom Aerodroma Toskana**. Zajednički konstatujući da se regija Toskana s razlogom ubraja među najpopularnije destinacije Italije koja nudi brojne sadržaje, od bogate kulture do predivne prirode i ukusne hrane, sagovornici su se usaglasili da postoji veliki prostor za uspostavljanje strateške saradnje u oblasti turizma koja se može ogledati kroz zajednički nastup Crne Gore i Toskane u turističkoj promociji na ino tržištima, moguće otvaranje direktne avio linije na relaciji Podgorica - Piza, kao i kreaciji marketinške kampanje sa ciljem zajedničkog pozicioniranja i brendiranja kao globalno prepoznatih održivih turističkih destinacija. Zaključeno je da avio saobraćaj na predloženoj relaciji može značajno podstaći turističku razmjenu i doprinijeti planiranim procesima stvaranja zajedničkog turističkog proizvoda Crne Gore i ovog dijela Italije.

Drugog dana posjete, 26. marta 2024. godine, Delegacija Crne Gore imala je sastanke u Firenci sa predstavnicima zdravstvenih ustanova i regionalnih vlasti regije Toskana. Sastanci su se bazirali na razmatranju potencijalne saradnje između institucija kao i definisanju budućih prioriteta, a sve uz sagledavanje mogućnosti za sprovođenje zajedničkih aktivnosti na planu unapređenja stanja u oblasti zdravstva.

Radni dan započeo je **posjetom univerzitetnoj klinici i dječijoj bolnici Meyer („Ospedale pediatrico Meyer” Firenze)**, koja je visoko specijalizirana pedijatrijska ustanova i nacionalni referentni centar za

pedijatriju najveće kompleksnosti. Ova klinika istovremeno je i Centar globalnog zdravlja, integrisana sa Univerzitetom u Firenci, a odlikuje se naučno-istraživačkim aktivnostima, liječenjem i rehabilitacijom djece i mladih do njihove punoljetnosti, uz poštovanje principa kontinuirane i sveobuhvatne njege. Sastanak sa rukovodstvom klinike bio je prilika da se ukaže na velike mogućnosti za saradnju između Globalnog zdravstvenog centra i Crne Gore. Razgovori su se vodili na temu liječenja djece pod određenim povoljnostima u bolnici Meyer, učešća u istraživačkim projektima na Univerzitetu Firenza i saradnje u sklopu zajedničke pripreme projektnih zadataka u okviru transnacionalnih projektata koji se odnose na socio-zdravstveni sektor. Nakon toga, u pratnji g-đe Marije Jose Caldes, direktorke Centra za globalno zdravlje i međunarodnu saradnju, uslijedio je obilazak Klinike koji je uvjerio Delegaciju u uspješan način organizacije i rada, primjenu visokih standarda liječenja i njege najmlađih pacijenata, veliku posvećenost osoblja i pružanje najvišeg nivoa medicinske njege i usluga prijema mladih pacijenata i njihovih članova porodice.

Nakon toga, **u pratnji g-dina Alessandra Giannantia, našeg počasnog konzula, uslijedio je niz sastanaka sa najvišim zvaničnicima regije Toskana, i to: sa g-dinom Eugenijom Đanijem** (Eugenio Giani), predsjednikom Regije Toskana; **g-dinom Antonijom Maceom (Antonio Mazzeo)**, predsjednikom Parlamenta regiona Toskana **i g-dinom Leonardom Marasom** (Leonardo Marras), regionalnim odbornikom za privredu i turizam; **g-đom Stefanijom Sakardi** (Stefania Saccardi), potpredsjednicom Đunte i odbornicom za poljoprivredu; **g-đom Alesandrom Nardini** (Alessandra Nardini), regionalnom odbornicom za međunarodne odnose **i g-dinom Frančeskom Tapinasijem** (Francesco Tapinassi), predsjednikom Agencije za investicije u Regiji Toskana. **Tokom svih susreta sa crnogorske strane naglašeno da je Italija, kao susjed i mediteranska država, prirodan partner Crnoj Gori, te da postoji veliki prostor za međusobno produbljivanje saradnje.**

Prvi u nizu sastanaka, potpredsjednik Vlade dr Srđan Pavićević, imao je sa g-dinom Antonijom Maceom, predsjednikom Regionalnog parlamenta Toskane. U otvorenom i konstruktivnom razgovoru sagovornici su se usaglasili da postoji dovoljno mogućnosti za intenziviranje odnosa Toskane i Crne Gore s posebnim osvrtom na sektore trgovine, turizma, industrije, umjetnosti i kulture. Sastanku se pridružio i regionalni odbornik za privredu i turizam, Leonard Maras sa kojim su razmatrani novi oblici saradnje između Regije Toskane i Crne Gore s posebnim osvrtom na mogućnost uspostavljanja avio-povezanosti ovih prostora i povezivanja turističke ponude regije Toskana sa ponudom Crne Gore.

Na predlog domaćina, predsjednika Regionalnog parlamenta Toskane, g-dina Antonija Macea, potpredsjednik Vlade Crne Gore dr Pavićević se obratio parlamentu regije Toskana. Tom prilikom, potpredsjednik Pavićević istakao je da je on, zapravo, italijanski đak, te da je svoje subspecijalističke studije i radno iskustvo u oblasti kardio-hirurgije, prije svega, stekao u Italiji, što je odredilo njegov profesionalni put ali i odnos prema životu uopšte, a što ga je sada i preporučilo za poziciju Vladinog izaslanika za saradnju Crne Gore sa Italijom, te da će nastojati da, uz saradnju sa ključnim akterima sa italijanske strane, realizuje što više konkretnih projekata u Crnoj Gori i tako stvori preduslove za što brži ulazak Crne Gore u EU. Parlamentarci su na njegovo obraćanje pozdravili aplauzom.

Na sastanku sa potpredsjednicom regionalne Vlade i odbornicom za poljoprivredu Regije Toskana, g-đom Stefanijom Sakardi, sagledani su modaliteti jačanja saradnje između regije Toskana i Crne Gore u oblasti poljoprivrede i, u tom smislu, naglašena je otvorenost italijanske strane za razmjenu znanja i iskustva između poljoprivrednih proizvođača, sa akcentom na proizvođače vina i maslinovog ulja

odnosno grane koje su najrazvijenije u ovoj regiji. Takođe, prezentovane su mogućnosti razvoja agroturizma, kao veoma razvijene grane u regiji Toskana koja je podržana od strane Vlade sa određenim fiskalnim olakšicama, a koja se temelji na povezivanju proizvodnje hrane sa plasmanom tih proizvoda u okviru turističke ponude.

Tokom sastanaka sa Frančeskom Tapinasijem, predsjednikom Agencije za investicije regije Toskana, predstavljeni su modeli promocije turizma u regiji Toskana kao i okviri saradnje s drugim državama na Mediteranu i u Evropi. Uz konstataciju da su zastareli klasični oblici turističke ponude, obostrano su razmotreni modaliteti potencijalne saradnje u pogledu zajedničkih turističkih ponuda i razmjene sadržaja Toskane i Crne Gore koji se temelje na savremenoj ponudi i potražnji.

Prilikom susreta sa g-đom Alesandrom Nardini, regionalnom odbornicom za međunarodne odnose, imajući u vidu kvalitet obrazovanja koji krase ovu regiju, razgovarano je o mogućnostima razmjene znanja i potencijalima saradnje univerzitetskih jedinica. Predočena je mogućnost tematskih sastanaka koji bi imali za cilj unapređenje saradnje sa visokoškolskim institucijama u Crnoj Gori, sa akcentom na razmjenu studenata i primjenu evropskih standarda u sistemu visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

Posjeta je zaključena sastankom potpredsjednika Vlade Crne Gore, dr Srđana Pavićevića sa g-dinom Eugenijom Đanijem, predsjednikom Regije Toskana u palati Palazzo Guadagni Strozzi Saccati. U srdačnom i otvorenom naglašeno da Crna Gora i Italija imaju dobre odnose, utemeljene na dubokim istorijskim i kulturnim vezama uz jasno identifikovanje prioriternih oblasti saradnje između regije Toskana i Crne Gore. Sagovornici su se, u potpunosti, složili da ove prostore povezuju zajedničke vrijednosti satkane u mediteranskoj kulturi i ljepoti življenja, što Toskanu i Crnu Goru čini prepoznatljivim destinacijama u svijetu i prirodnim partnerima na Mediteranu. Usaglasili su se da postoje svi preduslovi za realizovanje konkretne saradnje u oblasti zdravstvene zaštite, ekonomske i privredne saradnje i kulturne ponude, te da zajedničke vrijednosti mediteranskih zemalja čine posebnu pokretačku snagu u daljem razvoju i jačanju savremenih vrijednosti i prosperiteta Evrope.

Na kraju radne posjete drugog dana, potpredsjednik Vlade dr Pavićević zahvalio se g-dinu Giannantije, počasnom konzulu Crne Gore u Republici Italiji, što na dostojan način predstavljaju Crnu Goru i doprinosi jačanju ugleda Crne Gore u zemlji koja je osnivač Evropske unije i njenih vrijednosti na kojima se zasniva.

Trećeg dana posjete, 27. marta 2024. godine, potpredsjednik Pavićević i ministar Šimun sa saradnicima imali su radne sastanke sa menadžmentima renomiranih bolnica „Vicenza San Bortolo Hospital“ u Vićenci i „The San Raffaele Hospital“ i „San Donato Hospital – Arezzo“ u Milanu, na kojima su se razmatrale mogućnosti za produžavanje i proširivanje saradnje u smislu kvalitetnog tretmana naših pacijenata u navedenim klinikama kroz definisanje i potpisivanje odgovarajućih sporazuma o saradnji.

Na početku, potpredsjednik Pavićević i ministar Šimun sreli su se sa menadžmentom bolnice „Vicenza San Bortolo Hospital“ u Vićenci. Sastanku su, sa italijanske strane, prisustvovali g-đa Patricija Simionato (Patrizia Simionato), generalna direktorica bolnice i g-din Kristijan Finco (Cristiano Finco), medicinski direktor bolnice „Vicenza San Bortolo Hospital“ sa saradnicima.

Sa dugom tradicijom, ova bolnica predstavlja glavni bolnički centar u Vićenci. Uz kvalitetnu dijagnostiku, u svojoj strukturi ima brojna odjeljenja za sve grane medicine, sa specijalizacijom u oblasti hirurgije jetre, pankreasa i bilijarnog trakta; regionalni je centar za dijagnostiku i liječenje maksilofacijalnih anomalija i posjeduje svjetski priznato odjeljenje za nefrologiju i dijalizu na kojem se koristi najsavremeniji pristup njezi pacijenata; a prva je evropska bolnica i među rijetkima u svijetu koja je opremljena Cyberknifeom (radiohirurški robot opremljen linearnim akceleratorom čestica).

Na sastanku sa menadžmentom bolnice razgovaralo se o potencijalima buduće saradnje uz razmatranje preduslova za uvođenje mini invazivne video asistirane hirurgije u Kliničkom centru (KCCG), o čemu se govorilo i u prethodnom periodu. Sagovornici su se usaglasili da, uz punu otvorenost prema novim procedurama i tretmanima, u perspektivi, KCCG treba da postane referentna ustanova za mini invazivnu kardiohirurgiju i centar u koji će pacijenti iz regiona i šire dolaziti da se operišu. U cilju kvalitetnog transfera znanja i njegove primjene u svrhu korišćenja ove metode liječenja dogovoreno je da se, u najkraćem roku, potpiše Memoranduma o saradnji između KCCG i bolnice „Vicenza San Bortolo Hospital“. Ujedno, na sastanku s medicinskim direktorom sagledana je mogućnost saradnje u pogledu operativnih procedura u oblasti ginekološke onkologije.

Nakon toga, ***uslijedile su posjete bolnicama San Raffaele*** („IRCCS Ospedale San Raffaele Istituto di Ricovero e Cura a Carattere Scientifico (IRCCS)“) ***i San Donato*** („IRCCS Policlinico San Donato Istituto di Ricovero e Cura a Carattere Scientifico (IRCCS)“) ***u Milanu.***

U ime bolnice San Raffaele, sastanku su prisustvovali g-din Marko Ćentenari (Marco Centenari), izvršni direktor Instituta San Raffaele, ***g-din Federiko Esposti*** (Federico Esposti), operativni direktor Instituta, ***g. Danvito Martino*** (Gianvito Martino), glavni naučnik u Institutu, ***koji su predstavili koncept i opseg rada bolnice, te postignute rezultate u prethodnom periodu.***

Bolnica San Raffaele je institut koji objedinjuje kliničke, istraživačke i naučne aktivnosti. Osnovana 1971. godine, pruža međunarodnu specijalizovanu njegu za najsloženije i najteže zdravstvene probleme. Bolnica je multi-specijalistički centar sa preko 50 kliničkih specijaliteta i 1350 kreveta, a od strane nacionalnog zdravstvenog sistema akreditirana je za pružanje njege i javnih i privatnih, italijanskih i međunarodnih pacijenata. Smatra se kao najslavnija bolnica u zemlji i među najcjenjenijim je medicinskim centrima u Evropi, pri čemu je tokom prošle godine brojila preko 50.000 prijema pacijenata. U prezentaciji svojih aktivnosti poseban akcenat stavili su na istraživanje i identifikovanje novih ciljeva i novih terapijskih strategija za liječenje pacijenata. Institut je prepoznat kao globalni autoritet u molekularnoj medicini i genskoj terapiji i na čelu je istraživanja u mnogim drugim oblastima. Istovremeno, u sklopu bolnice posjeduju i univerzitetsku jedinicu Università Vita-Salute San Raffaele, privatni univerzitet medicinskih nauka (koji uključuje specijalističke kurseve, diplomske i postdiplomske programe iz zdravstvenih profesija).

Tokom razgovora, usaglašen je stav da razmjena pacijenata nije jedini cilj buduće saradnje, već da saradnja treba, prije svega, da se temelji na edukaciji naših ljekara u eminentnim ustanovama na zapadu, gdje bolnica San Raffaele zasigurno zauzima značajno mjesto. Takođe, iskazana je puna spremnost za saradnju na polju pojedinih grana medicine koje su deficitarne u Crnoj Gori, stipendiranja naših studenata, primjene specifičnih tehnika i PET skenera, izrade protokola za bolesti, podrške u kreiranju programa za Univerzitetsku bolnicu u Crnoj Gori (koja je u pripremi), uspostavljanja novog modela zdravstvenog sistema u Crnoj Gori, podrške u kreiranju i realizaciji projekata u okviru programa

„EU4Healt“, ponovnog pokretanja programa transplantacije bubrega i ginekoloških onkoloških operacija u Kliničkom centru i dr.

S italijanske strane je potvrđeno da ostaju na raspolaganju za dalju komunikaciju po svim pitanjima, te da je, sa našim Ministarstvom zdravlja, bolnica San Raffele otvorena za potpisivanje Memoranduma o saradnji.

Nakon toga, ***uslijedio je sastanak sa predstavnicima renomirane bolnice San Donato. Sastanku su prisustvovali g-din Alesandro Giamberti*** (Alessandro Giamberti), direktor odjeljenja za kongenitalnu kardiohirurgiju ***i g-din Alesandro Frigiola*** (Alessandro Frigiola), direktor Odjeljenja za međunarodnu saradnju, sa saradnicima, koji su, takođe, predstavili koncept i opseg rada bolnice, te postignute rezultate u prethodnom periodu.

IRCCS Policlinico San Donato je klinički i univerzitetski istraživački centar, osnovan 1969. godine. Predstavlja multi-specijalizovanu zdravstvenu ustanovu i jedan od najpoznatijih kardiovaskularnih centara na prostoru Republike Italije sa visokim standardima kvaliteta pružanja usluga. Od strane italijanskog Ministarstva zdravlja nagrađena je titulom Naučnog instituta za istraživanje, hospitalizaciju i zdravstvenu zaštitu (IRCCS) za proučavanje u području bolesti srca i krvnih sudova kod odraslih i djece i bilježi preko 1.000 obavljenih intervencija godišnje u Italiji odnosno sa preko 1.500 u saradnji s institucijama u inostranstvu. Pored navedenog, ova bolnica specijalizovana je i za neonatalnu hirurgiju, ortopediju, urologiju i gastroenterologiju.

Nakon konstatacije da se predano radi da u okviru Centra za kardiohirurgiju Kliničkog centra Crne Gore (KCCG) i cjelokupnog zdravstvenog sistema, te da uvođenjem savremenih metoda liječenja i dijagnostike, pacijenti imaju kvalitetnu zdravstvenu zaštitu, na sastanku su prezentovani ranije predloženi predlozi za uspostavljanje konkretne saradnje. Imajući u vidu da San Raffaele i San Donato pripadaju istoj grupaciji, dogovoreno je da se, u narednom periodu, Ministarstvo zdravlja obrati zvaničnim putem sa preciziranjem konkretnih oblasti za saradnju, nakon čega bi se definisali dalji koraci.

III. ZNAČAJ POSJETE

Posjeta potpredsjednika Vlade za rad, obrazovanje, zdravstvo i socijalu dr Srđana Pavićevića i Delegacije Vlade Crne Gore Republici Italiji predstavljala je odličnu priliku za potvrdu već dobrih odnosa dvije države, a pokazala je spremnost za nastavkom i unapređenjem saradnje u oblasti zdravstva.

U kontekstu realizovane posjete, tokom svih susreta ukazano je na potrebu jačanja dobrih bilateralnih odnosa, a naglašena je namjera Vlade Crne Gore, da uz pomoć Vlade Republike Italije, realizuje ključne reforme u predmetnoj oblasti u kontekstu ostvarivanja svog prioritetnog strateškog cilja – punopravno članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji.

Ova posjeta otvorila je brojne mogućnosti saradnje u oblasti zdravstva, prije svega, u dijelu daljeg unapređenja standarda i dobre prakse, promocije potencijala zemlje i ostvarivanja kontakata sa relevantnim akterima i referentnim zdravstvenim centrima koji su priznati u Evropi i svijetu. Naglašena je potreba kontinuiranog prenosa evropskih standarda u naš sistem i ukazano na potrebnu ekspertske podrške Italije tokom primjene procesa digitalizacije, telemedicine, transplantacije bubrega, podrške u oblasti onkologije, razmjene studenata medicine i mogućeg stipendiranja, primjene specifičnih tehnika,

izrade protokola za bolesti, podrške u kreiranju medicinskih programa za Univerzitetsku bolnicu u Crnoj Gori, uspostavljanja novog modela zdravstvenog sistema u Crnoj Gori, podrške u kreiranju i realizaciji projekata u okviru programa „EU4Healt“ i dr.

Italijanski sagovornici su iskazali raspoloženje da se, u daljoj komunikaciji, sagledaju mogućnosti i razrade prioriteta podrške u konkretnim oblastima, te da se u kratkom roku sklope/obnove memorandumi o saradnji. Tako je dogovoreno da se u narednom periodu radi na zaključivanju Memoranduma o razumijevanju između bolnice San Bartolo u Vićenci i našeg Kliničkog centra čime bi se omogućio prenos znanja u oblasti mini-invazivne kardiohirurgije, kao i da se sagleda predlog Memoranduma o saradnji s bolnicom San Raffaele.

Posjeta Republici Italiji nesumnjivo će dati novu vrijednost zdravstvenom sistemu Crne Gore, ali i doprinijeti ukupnim odnosima Crne Gore sa ovom članicom EU. Ujedno, u svim razgovorima, obostrano ukazano na značaj buduće saradnje, koja će doprinijeti našem putu ka EU, kroz dosledno sprovođenje neophodnih reformi.